

JUTRANJE NOVOSTI

NARODNO RADIKALNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan zjutraj, izveniši pondeljke.
Mesečna naročnina:
v Ljubljani Din 10.—, po pošti Din 12.—, inozemstvo Din 20.—

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon št. 213
Brzljavni naslov: „Novosti-Ljubljana“.
Upravništvo: Marjlin trg št. 8. — Telefon št. 44.

Oglasi po tarifu. Sprejemajo se le do 15. ure.
Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.238.

Kdor seje veter, žanje vihar.

Neki človek je v Lausanni ubil nekoga boljševika, a dva je težko ranil... Boljševiki so dotičnemu človeku po preje ubili starše...

To je krvava in popolnoma razumljiva logika.

Nasilje izziva protinasilje in ako preneha zakon javne oblasti, stopa v veljavo zakon samoobrane.

Boljševiki in njihovi zaplečnjaki so zagrali krik in to je popolnoma razumljivo. Oni ne poznajo nobene logike, oni vedno delajo in govore neložljivo. Oni se sklicujejo na pravo in pamet samo, kadar ga morejo citirati v svojo korist, a ga ne priznavajo, kadar govorijo proti njim. To so ljudje dvojne morale: eno imajo za sebe, drugo za ostale. Pravo je zanje novce z dvojno valuto. Kadar je v njihovih rokah, hočejo polnovredno valuto, kadar je v drugih rokah, ima zanje ničvredno valuto.

Svet sloni na večnih zakonih prava in logike, katerim se nobeden človek ne more odtegniti, tudi boljševiki ne. Morilec, ki je ubil Vorovskega, je izpovedal ta zakon jasno in dosledno:

„Z istim pravom, s katerim si ubil mojega očeta in mater, ubijam jaz tebe, kajti nad nama ni človeške oblasti, ki bi nas sodila!“

Nekaj nad 300.000 mož je v Rusiji zavladovalo z nasiljem in z zvijačo nad 150.000.000. Rusija se nahaja v huišem položaju, kakor se je nahajala za časa Džingis-hana. Nasilniki so vporabili splošno zmedo in politično desorientacijo, ter ustvarili militaristično moč, proti kateri je sedaj vsak odpor ljudstva nemogoč.

Med rusko in francosko revolucijo je velik razloček. Francoska revolucija je izšla iz volje naroda in za njo je stala velika večina naroda. Razumemo tudi revolucijo, ki izhaja iz manjšine in premaga večino. Toda, ko je prišla zmaga, je ustvarila novo pravno stanje, na novi podlagi. Ruska revolucija pa ne more ustvariti novega pravnega stanja, ker je po svojem bistvu anarhistična. Ona se drži izključno z nasiljem.

Revolucija je po svojem bistvu, kar pove že ime, samo neko prehodno stanje, nasilno rušenje starega stanja in nastvarjenje novega. Kakor hitro je revolucija ustvarila novi red, je izvršila svoj program in prenehala biti revolucija. Revolucija je pokret narodnih množic, da razbije stari red in naredi novega.

Ruska revolucija je razbila stari red, a ne more napraviti novega, ker je novi red po njenih načelih nemogoč. To je revolucija ad infinitum, kar je absurdno samo na sebi.

Tudi revolucija ima svoje pravo in svojo logiko. Ruska revolucija pa nima nobenega prava in nobene logike, ker ji manjka glavni atribut revolucije — njena ustvarjalna moč. Francoska revolucija je podrla stare zakone in naredila nove, portugalska revolucija je podrla stare zakone in naredila nove, ruska revolucija je podrla prav vse stare, a ni naredila prav nič novih in ji tudi ne more, ker je sama na sebi negacija vsake zakonitosti.

Boljševik je ubil starega Konradia, mladi Konrad je ubil boljševika... eden in drugi z enakim pravom. Ne, mi res! Ne z enakim pravom. Boljševik je ubil Konradia samo s pravom nasilja. Uporabil je proti njemu nasilje, da obdrži svoje nasilje. Mladi Konrad je uporabil nasilje, da kaznuje nasilje izvršeno nad njegovim očetom. Njegov zločin je zločin samo v toliko, ker je dejanje izvršil v zemlji, ki ne pozna privatnega nasilja, ker vlada v nji državna oblast.

Predstavimo si, da je nekje v Afriki dežela, kjer ni nobene državne oblasti. V tem slučaju ima vsakdo sam pravico, da si deli pravico. Ako mi kdo ukrade vola, moram sam poiskati tatu in ga kaznovati. Ako mi kdo ubije sina, imam sam pravico, da kaznujem zločinca.

Ako se bodo sedaj boljševiki zgrazali nad ubojem, bodo samo pokazali, da ne poznajo nobene logike. Oni izvršujejo nasilja, a drugim ne priznavajo pravice, da odgovarjajo z nasiljem!

Ako pogledamo sliko ubitega boljševika, njegov vdrti židovski obraz z globoko zakrivljenim nosom in pošastnimi očmi, zdi se nam, da vidimo portret Shakespeara ali Juda Šiloka.

Notranje-politični položaj. Rekonstrukcija vlade?

Beograd, 18. maja. (B) »Tribuna« piše: Že danes so začeli klubi razpravljati o vprašanju predsednika narodne skupščine. Radikali bodo najbrže določili kot svojega kandidata za to mesto ministra Ljubo Jovanovića. Njegovo kandidaturo bodo podpirali Nemci, džemiet ter dr. Korošec in dr. Spaho s svojimi poslanci. Demokrati in zemljoradniki nameravajo kandidirati dr. Vojo Veljkovića. Prvi podpredsednik narodne skupščine bo klerikalec dr. Hohnjec ali pa Spahovec dr. Hranica, drugi podpredsednik pa poslanec g. Desnica ali pa kak drug poslanec. Naravno je, da te kandidature niso popolnoma zanesljive, ker klubi še niso definitivno imenovali svojih kandidatov, in ti tudi še niso dali svojega privoljenja.

Beograd, 18. maja. (Z) »Tribuna« poroča: V vladnih krogih se živahno razpravlja o rekonstrukciji kabineta, ki naj se izvede početkom junija. Govori se, da bo izstopilo iz vlade šest do sedem ministrov, na njihova mesta pa pridejo novi, mlajši. Kot najresnejši kandidati se imenujejo začasni predsednik narodne skupščine dr. Peleš, potem beograjski župan Dobra Mitrović, dr. Janjić, Velja Popović, Andrić in drugi. Na prvi plenarni seji radikalnega kluba se bo razpravljalo tudi o tem vprašanju, ki se ima čimprej rešiti.

Beograd, 18. maja. (Z) »Novosti« javljajo: Ker se je v parlamentu končala debata o poročilu verifikacijskega odbora, pridejo na prihodnji seji narodne skupščine volitve predsedstva. Dolej so zadrževali, da bo izvoljen za predsednika zbornice minister ver Ljuba Jovanović. Včeraj pa se je govorilo, da prihaja kot najresnejši kandidat za to mesto v pošte notranji minister Vujičić, ki ni v kombinaciji pri rekonstrukciji kabineta. Ako bo g. Vujičić izvoljen za predsednika narodne skupščine, prevzame minister ver Ljuba Jovanović njegov resort, v ministrstvo za vere pa pride dr. Janjić. Ni izključeno, da postane notranji minister dosedanj minister za pravosodje dr. Laza Marković, na njegovo mesto pa bi prišel g. Marko Gjurčić. Za ministra trgovine in industrije bo najbrže imenovan g. Velja Popović.

LJ. JOVANOVIĆ PRI KRALJU.

Beograd, 18. maja. (Z) Nj. Vel. kralj Aleksander je danes sprejel v daljši audienci ministra ver Ljubo Jovanovića.

DR. PELEŠ V ZAGREBU.

Beograd, 18. maja. (Z) »Politika« piše: Včeraj ni bilo zaznamovati nikake izpremembe v političnem življenju. Le v parlamentarnih krogih se je vzdrževala trditve, da se v dveh do treh dneh zopet začne pogajanja med Narodno radikalno stranko in federalističnim blokom. Potovanju začasnega predsednika parlamenta dr. Peleša v Zagreb se pripisuje političen značaj. Čim se g. dr. Peleš povrne iz Zagreba, se bodo radikali začeli razgovarjati z dr. Korošcem. Sicer pa so se ti pregovori že začeli, čeprav ne oficijelno. Tekom večerajšnjega dne se je dr. Korošec precej dolgo razgovarjal z nekaterimi vojvodinskimi radikalnimi poslanci. O vsebini njegovih porazgovorov pa se ne more nič izvedeti, ker je strogo tajna. (Tako poroča namreč imenovani list, Ur.)

Jugoslovensko-italijanska konferenca v Ljubljani.

Beograd, 18. maja. (B) Ministrstvo za znanje stvari je določilo generalnega inspektorja finančnega ministrstva Hilarija Vodopivca in načelnika finančne uprave v Dubrovniku Nika Marića, da odpotujeta prihodnji teden v Ljubljano kot vladna delegata in razpravljata z italijanskimi delegati o vprašanju dvakratnega obdavčenja prebivalcev na ozemlju bivše Avstro-ogrške monarhije ob jugoslovensko-italijanski mej.

STAVKA V BELOJILU.

Bruselj, 18. maja. (K) Poštni namestenci v Gentu so se pridružili stavkujočim. Iz Antwerpena so bili odposlani vlaki v Bruselj. V poslanski zbornici

Šilok je rezal meso z živega človeka, potem so pa njemu rezali meso z živega telesa. V Lausanni se je ponovila ista logika.

Logika ima svojo pot, katere ne more nikdo ustaviti. Atentat v Lausanni je začetek v razvoju dogodkov, kateremu vidimo smer, a ne vidimo konca. Ruska revolucija se ne more mirno preleviti v pravno stanje. Ruska revolucija

je ministrski predsednik Theunis opozoril na to, da je vlada delavcem, še prdno so uvedli agitacijo, pristala na to, da preizkusi njihove zahteve. Grožnje pa je ne bodo uplašile.

ZAGREBSKI NAMESTNIK V BEOGRADU.

Beograd, 18. maja. (Z) Davi je dospel semkaj z brzim vlakom iz Zagreba pokrajinski namestnik za Hrvatsko in Slavonijo dr. Ernest Cimić. Tekom dopoldneva je bil pri tajniku radikalnega kluba dr. Janjiću, s katerim je imel daljše posvetovanje.

NOTRANJE POLITIČENI POLOŽAJ.

Beograd, 18. maja. (B) »Tribuna« piše: Položaj se vedno bolj kristalizira. Nameni vlade so sedaj popolnoma jasni, in ne more biti več dvoma o tem, kaj želi vlada g. Pašića. Njena namera, oziroma njenega šefa je, da izglasuje v parlamentu najnujnejše zakone in da potem razčisti razmerje do Radića in do drugih nasprotnikov ustave. Ali se bi to izvedlo potom volitev ali pa na kak drug način, še ni gotovo. Radikalni krogi so uverjeni, da se nahaja Radić v tako težkem položaju, da mora skleniti sporazum. Blokaši mislijo isto o radikalih. S takimi izglezi za situacijo stopata obe stranki v pregovore, in da bo uspeh teh pogajanj negativen, je vsakomur jasno. Potovanju dr. Peleša v Zagreb želi opozicija pridati značaj, ki ga nima. Začasni predsednik narodne skupščine gre v Zagreb v popolnoma zasebnih poslih. Vse vesti o njegovih pogajanjih bodo najbrže netočne.

SEJA MINISTRKEGA SVETA.

Beograd, 18. maja. (B) Snoči je bila seja ministrskega sveta, ki se je bavila s skorajšnjim nadaljevanjem pogajanj z Italijo in mislje francoskega generala Le Ronda. Govorilo se je tudi o reparacijah z ozirom na nove predloge Nemške. Debatiralo se je tudi o notranjem političnem položaju. Na razgovor je prišla med drugim intervencija deputacije mestne občine ljubljanske, in končno o sprejemu francoskega maršala Focha, ki ima v kratkem priti v Beograd.

Beograd, 18. maja. (B) »Novosti« poročajo: Ministrski predsednik Nikola Pašić, ki je izvoljen trikrat za narodnega poslanca, obdrži svoj banjaluški mandat, beograjskemu se pa odreče v korist g. Bože Maksimovića in sremskemu v korist g. Nedeljkovića. Minister Krsta Miletić obdrži timoški mandat, dočim prepusti tovetovski g. Tomi Popoviću, minister dr. Velizar Janković obdrži kajinski mandat, odreče se pa skopljanskemu v korist g. Gjorgija Aleksića, Minister dr. Laza Marković obdrži mostarski mandat, sremskega pa prepusti g. Milašinoviću. Minister Vujičić obdrži podrinski mandat, užiskega pa prepusti drugemu kandidatu radikal. liste v tem okrožju.

Jugoslovensko-italijanska konferenca v Ljubljani.

v Ljubljano kot vladna delegata in razpravljata z italijanskimi delegati o vprašanju dvakratnega obdavčenja prebivalcev na ozemlju bivše Avstro-ogrške monarhije ob jugoslovensko-italijanski mej.

je ministrski predsednik Theunis opozoril na to, da je vlada delavcem, še prdno so uvedli agitacijo, pristala na to, da preizkusi njihove zahteve. Grožnje pa je ne bodo uplašile.

cija ne more biti poražena od kontrarevolucije. Revolucionno stanje ne more trajati večno. Smer, kako se bodo razvijale stvari dalje, nam je pokazal Konrad. Nasilje se bo odbijalo z nasiljem, kakor bo kdo mogel. Klin se bo zabijal s klinom, a kdo bo nazadnje obdržal v rokah kladivo, ne vemo! Toda eno je gotovo: revolucija bo slednjič utonila v lastnem nasilju.

Orientska konferenca.

Pariz, 18. maja. (Br.) Vesti, ki so došle iz Lausanne, so deloma razpršile pesimističen utis, katerega je napravila demarša Venizelosa pri lmet paši in ostra izjava Aleksandrisa. Predvsem Francija deluje na to, da se tako naglo kot mogoče odstranijo vsi problemi, ki bi mogli še nadalje zastrupljati grško-turške odnose. Francija sicer noče igrati vloge posredovalca pri diskusijah, pri katerih ni direktno zainteresovana, vendar pa ne bo nikakor podpirala Grčije v njeni nespravljivosti. Gre za to, da se ve, kako daleč gre iskrenost nasprotnikov v njih zahtevah. Morda se skriva za zahtevo atenske vlade želja po vojni, ki je pa gotovo zelo majhna. Na drugi strani pa morda želi Kemalova vlada bolj principijelno satisfakcijo, kot denarne ugodnosti. Upati je, da se bo našla srednja pot med obema tema stališčema.

Angleško-ruski konflikt.

London, 18. maja. (K) Krasin je včeraj odposlal v Moskvo daljšo brzljavo. Razprave so bile dotlej, da dospel odgovor, odgodene. V angleških krogih govore o možnosti, da se odpoje sedanji dogovor in se nadomesti z novim.

London, 18. maja. (K) Kakor se

doznava, je Krasin dal lordu Curzonu zadoščenje glede vprašanja ribiških parnikov. Glede vprašanja propagande pa je Krasin prosil svojo vlado za navodila. Kakor poroča »Times« iz Moskve, se je protiangliška propaganda ojačila. Slike lorda Curzona in Mussolinija so bile obešene na vislice.

Pogajanja z Italijo.

Rim, 18. maja. (Z) V zvezi z vestmi o novih pogajanjih med Rimom in Beogradom, vsled česar se ima zopet sestati paritetna paritetna komisija za rešitev reškega vprašanja in za sklepanje trgovinske pogodbe med obema kraljevinama, se doznava iz diplomatskih krogov sledeče: Ne gre za nova pogajanja med italijansko in našo vlado, in sicer enostavno za to, ker ta pogajanja niso bila nikoli prekinjena, izvenemši za čas krize beograjske vlade. Reči se mora, da ni nikoli prnehala akcija obeh vlad, tudi ne potem, ko sta

obe komisiji ustavili delo. Dasi še ni določen dan novega sestanka obeh komisij, se more vendarle reči, da ta dan ni več daleč.

Beograd, 18. maja. (Z) Kakor se doznava, se sestane prihodnji petek, 25. t. m. v Rimu paritetna komisija za rešitev reškega vprašanja.

BUBONSKA KUGA.

Malaga, 18. maja. (K) Tukaj so bili ugotovljeni slučaji bubonske kuge,

Mariborski občinski svet.

Maribor, 18. maja.

Danes zvečer se je vršila seja občinskega sveta, na kateri se je nadaljeval dnevn red zadnje seje. Pred prehodom na dnevni red poroča župan, da je bivši narodni socialist Rudolf Segar odločil svoj mandat, ker je izstopil iz stranke ter vstopil v Narodno radikalno stranko. Na njegovo mesto je poklican Jakob Podlesnik, pisarniški predstojnik. Istotako je odločil svoj mandat tudi davčni upravitelj Rehar (NSS), ker je izstopil iz stranke. Na njegovo mesto stopi železniški revizent Franjo Ramelli.

Klub SLS stavi nujni predlog, naj občina posreduje, da mestna hranilnica umakne tožbo, ki jo je vložila proti bivšemu odboru hranilnice radi podpisa vojnega posojila v znesku nad 14 milijonov kron. Po utemeljevanju dr. Leskovarja, ki pravi, da je vsaka tožba brez izgleda na uspeh, izjavlja občinski svetnik Bureš (JDS), da je odbor mestne hranilnice tožbo že umaknil. Kljub temu pa se pooblasti finančnogospodarski odtsek, da napravi v tem pogledu potrebne korake. Župan poroča nadalje, da je sprejel obvestilo od češkoslovaške-jugoslovenske lige, da gostje iz Bratislave ne posejijo Maribora. Govornik izraža svoje obžalovanje nad tem, ker bi bilo mestni občini mnogo lažje na tem, da stopi v stik z gospodarskimi krogi bratske države. V imenu mestne občine mariborske pošlje pozdrave v Ljubljano, kamor dospeljo gostje te dni.

Glede na interpelacijo socialističnega kluba na zadnji seji glede adaptacij v mestni klavnicni poroča župan, da je adaptacijska dela izvršila tvrdka Predović z njegovim privoljenjem na lastne stroške. Uredila je novo hladilnico za 150 prašicev, kar pomeni 70 do 100 tisoč kron prirastka na občinskem premoženju. Občina zaradi tega ni prevzela napram tvrdki nikakih obveznosti in plača tvrdka razen tega letno 5000 dinarjev najemnine. Glede šikaniranja, o katerem je govorila interpelacija, poudarja, da je za vse stranke merodajen klavniški red. Tvrdka Marković, o kateri se govori v interpelaciji, da se je preselila iz mesta, je hotela postaviti na klavniškem prostoru kotel za varjenje črvesne masti, kar pa se ji ni dovolilo in se je zaradi tega preselila v Karčevino. Ravnatelj klavnice g. Kern prosil za disciplinarno preiskavo. Občinski svetnik Bahun ugovarja temu poročilu, češ da ni točno. Župan ni imel pravice odobriti nikake spremembe na občinskem premoženju ter bi bil moral o tem obvestiti obč. svet. To se je zgodilo v času, ko je šlo za zakup klavnice. Predmetna poudarja bi bila za občino sijajna, čudno pa je, da je spis, ki je bil rešen v občinski seji, dne 30. maja t. l. od tega dne izginil in ga še do danes ni mogoče najti. Ravnatelj klavnice trdi, da ga je izročil takratnemu predsedniku pravnega odseka dr. Leskovarju. Ta pa zopet zatrjuje, da ga sploh ni videl. Poudarbo v imenu tvrdke Predović pa je sestavil dr. Leskovar sam. Med tem je dospela še poudarba neke druge tvrdke, ki je nudila za 50 odstotkov več, kakor tvrdka Predović. Ravno to, da se je v tem času dovolilo tvrdki Predović urediti v klavnicni hladilnico, ter je tvrdka s tem skoro brez vsakih žrtve dosegla to, kar je hotela, namreč zasedati klavniško popolnoma zase, da s tem prepreči vsako konkurenco, vzbula sum korupcije. Naravno je, da so se s tem odbile druge tvrdke, s čimer je občini povzročena precejšnja škoda. Tako

znaša samo pri tvrdki Marković izguba na klavniški pristolbin in enem četrtletju 257 tisoč 680 kron. Zaradi tega dohodki klavnice ne bodo dosegli niti v proračunu predvidene vsote. Značilno je, da o tej spremembi na občinskem premoženju tudi pri mestnem knjigovodstvu ni nič znanega. Proračun ne izkazuje nikjer dohodkov iz tega zakupa in tudi v mestnem računovodstvu niso nikjer vnešeni.

Župan zavrača očitke, sklicujoč se na dosedanje prakso v občinskem svetu. Dr. Leskovar poudarja ponovno, da predmetnega akta ni imel in tudi ne ve, kje se nahaja. Občinski svetnik Roglič (NSS) konstatira, da vlada v mestnem gospodarstvu zlasti pri podjetjih zaradi pomanjkanja nadzorstva velik nered. Stavi neformuliran predlog, naj se uvede honorirano mesto podžupana, ki naj bi se posvetil izključno le nadzorstvu mestnih podjetij. Na predlog občinskega svetnika Bahuna se izvoli preiskovalna komisija, ki naj preišče zadevo klavnice in na prihodnji seji poroča občinskemu svetu. V komisijo so bili izvoljeni občinski svetniki Čeh, Ozmeč (socialista), Rostohar (NSS), dr. Mulaček (JDS), dočim je izjavil dr. Jelovek v imenu SLS, da njevega kluba klavnica ne zanima. Poudarba za nakup transformatorja tvrdka Swaty se odobri.

Državna borza dela v Mariboru se poteguje za lokal na Slomškovem trgu, za katerega mora skrbeti občina. Dosedanji najemnik zahteva 15 tisoč dinarjev odkupnine. Občinski svet sklene, da plača odkupnino, če sklene hišni lastnik vsaj dveletno najemninno pogodbo. Na predlog električnega podjetja se sklene, da se odzame vsem onim hišnim posestnikom razsvetljava, ki ne uvedejo razsvetljave v stanovanja s rank. Ko so bile obravnavane še nekatere zadeve in po sprejemu nekaterih prosilcev v občinsko zvezo zaključil župan ob pol 11. uri javno sejo. Prihodnja seja z nadaljevanjem dnevnega reda se vrši prihodnji petek dne 25. t. m.

— Sokolsko društvo v Ljubljani (Narodni dom) javlja članstvu, ki se hoče udeležiti slavnosti v Gorenji vasi, da je še nekaj avtomobilnih sedežev (auto-omnibus) po ugodni ceni na razpolago. Reflektanti naj se javijo danes v soboto od 1. do 3. popoldne v odborovi sobi v Narodnem domu. Vožnja, tja in nazaj se plača vnaprej.

Današnje prireditve.

V Ljubljani:

Drama: »Ugrabljeni Sabinko«. Delavska predstava po znanih cenah. Izven.
Opera: »Gorenjski slavček«. Slavnostna predstava na čast češkemu gostom. Izv.
Kino Matiča: »Skrivnost pravde«.
Kino Ideal: »Tulka«.
Kino Tivoli: »Trudna smrt«.

V Mariboru:

Narodno gledališče: »Faust«. Izv. Gostovanje članov ljubljanske opere gg. Balažana, Sowlskega in Zatheya.

Nočna lekarniška služba v Ljubljani:

Tekoči teden: lekarna Sušnik na Marjlinem trgu in Kurat na Gospodarski cesti.

Kri ni voda.

Pretekli teden je slavila bratska misel in ljubav pravi triumpf ob priliki, ko je posetila beograjska pevka družina »Stanković« prečanske kraje, Hrvatsko in Slovenijo. Naša gostoljubnost je znana preko mej naše domovine in je samoobsebi umevna. Zlasti po osvoboditvi, odkar se lahko osvobodijo Slovani prosto shajamo, in ne preži tujec na vsak naš korak in ne prestreže vsake naše besede, smo imeli že večkrat priložnost, da smo se udeleževali v tem oziru in dokazali, da kri ni voda. A vse dosedanje take priložnostne slavnosti je nadkrililo slavlje »Stanković«, ki je našlo nenavaden odmev ne samo v našem in hrvatskem časopisu, ampak tudi v naših in hrvatskih srh.

Tak triumpf, kakor ga je doživel med nami »Stanković«, ne more biti umetno ustvarjen, ne more biti potrjen, ampak mora koreniniti globoko v naših srcih, mora izvirati iz dna naših duš in obsežati ne samo posameznih slojev, ampak celokupen narod. Nas same ta pojav iskreno veselil in prav tako so ga bili veseli naši bratje, ki so sicer lahko računali na bratski sprejem a ki si gotovo niso mogli misliti, da bodo našli med nami toliko iskrenosti in tako globoko ljubav.

To je treba še posebno poudariti ravno v tem času, ko se trudijo nekateri politiki z demagogi vred ustvariti iz enega tri narode, kateri hočejo razdvojiti, kar je narava tesno in za veke združila sama. Tu se je zopet enkrat jasno pokazalo, da gre življenje in narava vsoj pot naprej kljub vsemu in ostanemo eno, čeprav nas hočejo na vse možne načine razcepiti in ubiti v glavo, da smo trije docela različni narodi. Take trditve ovrže življenje pri vsaki priliki, paj naj demagogi še toliko dokazujejo. So pa obenem zelo naivne. Ako se ni posrečilo najbolj zakletim sovražnikom slovanstva, Turkom, Madžarom in Nemcem, kljub večstoletnemu trudu in z vsem mogočim orožjem zatreti in ubiti v naših treh plemenih narodi in iztrgati čustva, da smo samo en narod, in res bratje med seboj, to se

naj posreči nekaterim posameznim spekulativnim osebam v par letih sedaj, ko nas več ne loči tuj roka! Nesmisel! Kri ni voda.

Poset pevke družine »Stanković« je pa obenem nam samim pokazal še nekaj drugega, česar ne smemo prezreti.

Glavni urednik »Slovenca«, g. Smodej je na bratskem sestanku z družino »Stanković« povdarjal vzhic od toliko in tako spontaniziranih izrazov brastva in edinstva, da naj nas bratje tam doli ne sodijo po našem časopisu, češ, da nismo taki v istini, kakor pišemo, ampak taki, kakor se kaže, kadar si gledamo iz oči v oči.

Ta izjava, oziroma prošnja, nam pove jako mnogo in smo za možati in odkriti nastop g. Smodeju hvaležni.

Bila je z ozirom na dogodke in nastop časopisa ravno njegove stranke do najmočnejših časov prav umestna. »Slovenec«, »Straža«, »Domoljub« in »Slovenski Gospodar« imajo v tem oziru toliko na vesti, da tega greha ne bodo mogli popraviti tako hitro, pa čeprav bi imeli najresnejšo voljo; pa še take volje ni dosti. Lahko in tudi naravnost potrebno je tudi pri bratu grajati napake, če se jih najde. A s tako naslodo iskati napak in jih potem v taki obliki servirati ljudstvu in mu ubijati tisto čustvo, katero mu niti sovražniki niso mogli ubiti, čustvo edinstva in bratstva, to je greh, ki vpije do neba.

Povsod se najdejo v upravnih napakah, še celo tam, kjer imajo star in preizkušen uradniški aparat, pa naj bi bili mi brez njih. Med vsakim narodom so propalice in tudi mi nismo brez njih. A da bi kdo sodil po posameznih žalostnih izjemah ves narod, to ne pade nikomur na um. Le pri nas je bilo kaj takega mogoče.

Upajmo, da poslednjega ne bo več potrebno ob podobnih prilikah podati nikomur podobnih izjav, in da bo vsaj odslej naše časopisje reprezentiralo nas tudi našim bratom take, kakršni smo v resnici. Saj kri ni voda.

K političnim razmeram v Sloveniji.

(Misli slovenskega književnika.)

IV.

NRS je po mojih mislih storila eno napako: predolgo se je omejevala na zgolj srbske pokrajine. V tem času so jo pri nas zlasti klerikalci, pozneje tudi demokrate in ostale stranice tako razkričale, da ni ostalo niti poštenega lasu na njej. Kdor ne pozna zgodovine stranke in njenih zaslug, mora biti prepričan, da je NRS družba samih propalic in spekulativnih krvososov. Zato se menda prav nič ne motim, ako trdim, da je NRS nastopila pri nas ravno v najbolj neugodnem trenutku. Ker njeni nasprotniki ne morejo delati stvarno zoper njo, si pomagajo na ta način, da psujejo njene pristaše po javnih lokalih in po svojem časopisu z vlačugami.

Beseda je padla, je morala pasti. Kdor je kriv, mora valiti krivdo na drugega, da reši sebe. To nas ne moti. Kakor nam je žal, da je NRS toliko časa čakala, predno se je odločila za nastop med nami, tako nas veseli, da se je to slednjič vendarle enkrat zgodilo. Prepričani smo, da je bil skajni čas. Kajti NRS pripade sedaj težka in velika naloga ozdravljenja našega političnega življenja. Razkrojevalne tendence so se bile tako razpasle med nami, da nam je

ravno v tem razkrojanju pretil pogin.

Eno pa je, česar predvsem pričakujemo od NRS: da nam enkrat za vselej pomaga sleči plašč minulosti in da da našemu življenju zdrave in trdne podlage. Mi smo bili doslej vajeni pasivnega delovanja. Peza, ki je stoletja ležala na nas, nam je vevaleva takoj. Zato je pasivna sila v nas jaka in mogočno razvita, medtem ko nam manjka zmoglosti za aktivno delovanje. NRS naj si z gospodarsko in kulturno organizacijo osnuje trdne temelje med nami, pa bo gotovo žela lepe politične uspehe brez politične krivdosti. Prepričan sem namreč, da jo kot pionirja v tem smislu pozdravlja vsak pošten Slovenec, tudi tisti, ki se je za enkrat še boji ali jo morda v svoji zaslepljenosti celo sovraži. Vsi takamo velikega Mesije; do sledj so nam pokazale ostale stranke, da ga ne premorejo v svojih vrstah. NRS — je dala nekdanji kraljevini Srbiji, upajmo, da ga priključijo iz svojih vrst tudi kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev!

Ali ste že obnovili naročnino za »Jutranje Novosti«?

„Anti-Saloon-League“ in njeni nasprotniki.

Pariz, v maju 1923.

Nobenega dvoma ni, tako je pričel moj ameriški prijatelj svoje obrazložitve, da bo ste dve vprašanji že v bližnji bodočnosti prevladovali v politiki in v javnem mnenju: Razmerje Zedinjenih držav do Evrope in razvoj prohibicijskega zakona.

V »starem svetu« si ljudje ne morejo predstaviti prave slike o važnosti, ki jo poglamo onstran luže na prealkoholni zakon. V Franciji, Nemčiji, Češkoslovaški ali celo v Švici bi bilo to v vprašanje notranje zakonodaje, ki na zunan ne bi zahtevalo posebnega pomena. Vse drugače pri nas. Mi sovražimo nekoliko politiko in vulgarnem amisu, ki je evropskim politikom edini smoter vsega življenja in udejstvovanja. Diplomatske intrige vseh vrst pri nas stojijo visoko v kurzu, in mnogi Amerikanci so se s studom in zaničevanjem ozirajo s trpkostjo odtegnili trgovanju stare Evrope, ko je Wilson kljub najboljši volji ni mogel očistiti znanih metod tajne diplomacije.

Ali ni tako, da je blagor in dobrobit našega državljanstva tako v fizičnem, kakor tudi moralnem oziru bolj odvisen od izvršitve prohibicije, zakona, kakor pa od lokalne interpretacije katerega člena Covenanta? Nam se pač dozdeva to, kar more v dnevnem življenju uplivati ovirajoče ali pospešujoče na posameznika v U. S. A., mnogo važnejše nego mednarodno vprašanje forme, ki zanimajo samo poklicnega politika, pri možu iz the street pa morda ne vzbudi niti pravilnega razumevanja.

Kaj je s takozvano »Anti-Saloon-League«? To vprašanje je danes v vseh ustih. Razumite me dobro; eni pravijo: prava sramota je, da liga, ki zapisuje največje etične sile na svojo zastavo, ne more po-

vedati, odkod ogromna denarna sredstva, s katerimi disponira na tako prostodušni način. Tu mora biti nekaj gnilega. Ta upliva družina »suhili« ne more biti tako zelo »etična«, kakor naznanja z velikim ropotom. Zlasti je, kakor znano, brez vonja, sicer bi lahko ugotovili v propagandnih stavkih »Anti-Saloon-League« več ali manj intenzivni vonj po viskiju. »Bootleggerjem« in korporativno združenim tihotapcem alkohola je prav, če se upirajo propagandi proti alkoholu. Če bi se namreč ta zakon sistril, bi prišli ti častivredni in pošteti ljudje prehitro ob svoj dober zaslužek.

Priznati je treba, da »Anti-Saloon-League« proti tem obtožbam ne more zavzeti lahkega stališča. Tudi indiferentnemu se zdi čudno, da družba »suhili« ne mara imenovati svojih finančnih podpornikov. Ker pa molčijo, se njih število vedno bolj zvišuje. V kongresu še ima večino in kljub intenzivni propagandi zagovornikov »mokrote« ni izgleda, da bi se ta slika pri bodočih volitvah spremenila. Toozirnih izmenjen je pričakovati šele l. 1926 in do tistega časa se lahko marsikaj dogodi, kar bi moglo situacijo temeljito spremeniti.

Nasprotniki prohibicije rastejo vsled velikih težav, ki se pojavljajo pri izvršitvi tega zakona. Vsak državljan Zedinjenih držav se lahko napije alkoholnih pijač. To svrhu se obrne do katerega »bootleggerja«, ki za primerno plačilo prinese razne alkoholne pijače v hišo. Predvsem Whisky in Gin. Alkoholne pijače tihotapijo iz Kanade in šestkrat se razvnamejo med tihotapci in policijo ljute borbe. Pijače se tihotapcem odzveajo in globe znašajo do 20 tisoč dolarjev. P. tudi te vsote si tihotapci hitro prislužijo. Trgovina te vrste je unosna, a tihotapci so bolj prefrignani, nego policija. Tako se riziko celo zmanjšuje. Polagoma se preobrača javno mnenje: Ali bodo napravili zastopniki skupine »suhili« koncesijo? Vsaj s tem, da bodo na »pol mokri«, srednji liniji ponudili svojim nasprotnikom roko?

Dr. A. P.

Pariz in angleška nota.

Od našega stalnega pariškega dopisnika.

Dr. A. P. Pariz, 14. maja.

Nota, ki jo je včeraj lord Curzon poslal kot odgovor na nemško ponudbo z dne 3. t. m. v Berlin, je bila predmet daljših razgovorov — ali, kakor se govori v diplomatskem jeziku: povod za izdatno izmenjavo misli — med londonskim in pariškim kabinetom. Spričo transparentnosti stene, ki deli na Quai d'Orsay-u posvetovalnico od novinarske sobe, je bila nota že v petek znana v vseh podrobnostih, tako da ni mogla izzvati niti iznenadenja, tem manj še radovednosti. Komentarji časopisja so v splošnem laskavi. Ni težko ugotoviti, da je maksimum francoskih želja dosežen, ne da bi bilo radi tega žrtvovano upanje, da se v nadaljnjem razvoju dogodkov uresniči še zadnje zahteve. Merodajni krogi opozarjajo, da je Anglija s hvalevredno vneto razbila vse nemške iluzije, ki so nastale spričo njene prejšnjega držanja; to da se je doseglo z »izvrstno obliko« in »potrebno nejasnostjo« vsebine dokumenta. Tudi Wilson je v tistih oktobrskih dnevih vedno krepkeje »drgnil vrh okoli« nemškega vratu, dokler Nemčija ni spoznala, za kaj pravzaprav gre. V Parizu upajo, da bodo Nemci sedaj prej razumeli, da je partija končno izgubljena. Bodočnost da vevale je eno: striktno izpolnitev versajske pogodbe.

K vsemu temu pa se postavlja nota angleškega državnega tajnika na »srečno izbrano stališče«, da je najprej treba prezirati vse »postranske momente«. Jedro problema je: Nemčija naj plača, in sicer kolikor mogoče hitro in dosti. Francija potrebuje jamstev in varščin, kolikor jih smatra trenutno neobhodno potrebnih. Kar se tiče druge točke, naj zadostuje, da je poslala Francija svoje vojake v Poruhrje. Poljska si je sama pravico. Ta točka je zaenkrat rešena, to se pravi, dokler ni rešen evropski problem in v kolikor se nova, dobrohotna Nemčija odpove otročji in uničujoči

formuli pasivnega odpora. Kar zadeva reparacije, bi mogla velika telesa nemške ekonomije, ki so pomnožila svojo substanco z znatnimi dobički, zadostiti v obliki oddaje akcij in kapitala francoski državi. Ako se izkaže, da je gospodarsko sodelovanje obeh organizmov v Poruhrju za oba dela koristno in podoonosno, je na ta način ustvarjen temelj, na katerem bi se mogla zgraditi hiša. Pod njeno streho bi se oba naroda prav dobro počutila.

Splošno je pa mnenje, da g. Cuno ne bo mogel zaključiti pogajanj, ki jih naj narekuje sedanja kriza. To se tudi Wilhelmu II. svojčas ni posrečilo. Rekonstrukcija nemškega kabineta pričakujemo že v bližnjih dnevih, ne da bi se dalo ugotoviti, ali je čisto prepričanje sprožilo tozadevni motiv, ali pa morda le taktika. V tukajšnjih krogih se celo govori, da je posredujoči načrt za ureditev ruhrske zadeve že izdelan. Najdena je baje še formula sprave. To je bil razlog, da lord Curzon ni v tem pogledu ničesar konkretiziral.

Seveda pričakuje Pariz novo nemško ponudbo, naslovljeno na vse vlade »aliiranih in asociiranih sil«. O pasivnem odporu najbrže ne bo več govora, tako da bi se v formalnem pogledu izkristaliziralo zblizanje nemškega in francoskega stališča. Note bi se izmenjavale tako dolgo, dokler bi razlika pojmovanja ne prešla le v nijanse, narkar bi se lahko takoj pričela pogajanja.

Optimizma je torej zelo veliko na razpolago... Gospod Poincaré računa očitveno s tem, da se bo posrečilo francoski diplomaciji že v teku bližnjih tednov tako uplivati na iz mnogih ran krvavečo vladu g. Bonar Lawa, da se bo Nemčija znašla pred sklenjeno fronto. »Da, sklenjeno fronto«, piše eden izmed jutranjih listov, »ki bo imela za nemškega opazovalca na čelu zapisane besede: Lasciate ogni speranza...«

Novo prometno sredstvo v Jugoslaviji.

S 15. aprilom so se pričele prenašati pismenske pošiljke, pozneje pa se bodo prevažali tudi paketi z zrakoplovi »Francosko-rumunskega društva za zrakoplovni promet«. Zgoraj omenjenim dnem je odprt zrakoplovni promet v teh smereh:

1. Beograd-Pariz vozi 31 ur;
2. Beograd-Strassburg vozi 28 ur;
3. Beograd-Praga vozi 24 ur;
4. Beograd-Dunaj vozi 5 ur;
5. Beograd-Budimpešta vozi 3 ure;
6. Beograd-Varšava vozi 28 ur;
7. Beograd-Bukarešta vozi 4 ure.

Vožnja pa lahko traja tudi manj ali pa več časa, kakršne bodo pač vzdušne in druge okolnosti, zato društvo tudi ne jamči, da prijava poštni zrakoplov ob določenem času v kraj, kamor je namenjen. Za zdaj se sprejemajo v odpravo z zrakoplovom navadna, priporočena in ekspresna pisma, odprte in zaprte dopisnice, blagovni vzorci, poslovni papirji ter tiskovine. Pošiljke z označeno vrednostjo, odkupne (povzete) pošiljke in pa paketi se za zdaj še ne sprejemajo.

Pošiljke ni treba, da bi bile naslovljene samo v Pariz, Strassburg, Prago, na Dunaj, v Budimpešto, Varšavo in Bukarešto, ampak so lahko naslovljene kamor si bodi na Francosko, Češkoslovaško, Avstrijo, Madžarsko, Poljsko in Rumunsko. Zrakoplovi jih prevažajo do omenjenih mest, naprej pa se odpravljajo kakor ostale pošiljke.

POSEBNE VRSTE BOLJEVIŠKO ODLIKOVANJE.

Moskovske »Isvestije« poročajo o neki osebnosti vrsti boljeviškega odlikovanja, ki ga je dosegel Trocki. Pri konferenci ruskega delavstva, ki se je vršila v dvorani Velikega gledališča v Moskvi je sporočil zastopnik delavstva manufakturne tovarne v

V pošiljateljevem interesu je, da napiše na pošiljko (na zadnji strani) svoj naslov (ime in priimek, ulico pa hišno številko), da se mu bo mogla pošiljka vrniti, ako bi je ne bilo mogoče izročiti, in da odda tako pošiljko poštnemu uradniku pri okencu. Če jo pa vrže v nabiralnik, mora biti na njej napisano: »Z aeroplanoma ali pa: »Poste aeriennes«.

Pošiljke za zrakoplov morajo biti popolnoma frankirane. Nezadostno frankirane pošiljke odpravljajo na naveden način.

Zgoraj navedene pošiljke se lahko oddajajo v odpravo z zrakoplovom na vseh poštah v naši državi. Pristojbina za zrakoplovni promet obstoje: 1. iz navedene pristojbine po mednarodni poštni pogodbi za pošiljko enake vrste; če je pošiljka priporočena, se plača tudi priporočnina, če je ekspresna, pa pristojbina za ekspresno dostavo; 2. iz posebnih pristojbin za zrakoplovno odpravo, in sicer za pošiljko vsake vrste še po 50 odstotkov več, t. j. polovico pristojbine, plačane po poštni pogodbi.

Pristojbina za povratnice in ekspresna pristojbina je navadna: 1. se ne zviša za 50 odstotkov.

Dokler ne bodo izšle posebne znamke za zračni promet, naj se rabijo navadne pismenske znamke.

Poštna uprava jamči za vse pošiljke, ki se odpravljajo z zrakoplovi kakor za druge pošiljke, ki se odpravljajo po navadnih potih.

Glubovni, da je bil imenovan Trocki na zborovanju, ki se ga je udeležilo enajst tisoč manufakturnih delavcev, za častnega delavca Ljenumove tkalnice in da ga je vrstila taritina komisija in komisija za določitev cen v sedmo delavsko kategorijo z odgovarjajočimi prejemki. Nato je predsed-

Nove perspektive

Kontinentalna politika postaja od dne do dne bolj komplicirana. London in Pariz sta razdvojena v reparacijskem vprašanju: ne toliko v načelu, kakor glede oblike, ki naj jo antanta podeli rešitvi tega problema. Evidentno je tole: v paralelnem razmerju, v katerem se je zagrizla Francija v svojo ruhrsko politiko, se Anglija skuša prilagoditi mnenju Zedinjenih držav. Onstran velike luže želijo, zaenkrat še sicer pritenjeno, da pride reparacijski problem v zvezi z vprašanjem medzvezniških dogov, pred mednarodno razsodišče. V tem slučaju, da bi bile Zedinjene države pri volji, zapustiti ozkosrčno mentalno rezervo. Ta moment je za Anglijo silne važnosti. Ona čuti, da je njena avtoriteta v političnih problemih evropskega kontinenta spričo silne zaposlenosti z orientskimi in kolonialnimi vprašanji nekoliko zrahljana. Treba je močne opore anglosaske politike na suhem. Nemčija ne more priti v poštev, ker jo je tok zgodovine treščil v finančno in politično onemoglost. Druge baze skoro ni; Rusija je sicer polagoma naraščujoči faktor, a njen režim ne uživa pri dalekovidni gospodi v Forein Office potrebnega zaupanja. Pri svojem iskanju kontinentalnega oporišča se je londonska politika spomnila — Rima. Le tako si je tolažiti poset angleške kraljevske dvojice v večnem mestu. Toda Rim je le nekaka polzkusna baza nove angleške politike.

Krepkejšo zaslonbo more nuditi edino Amerika. Zadnja nota angleške vlade pokazuje take očitne tedence dobrikanja ameriškemu javnemu mnenju, da v Parizu niso mogli prikriti iznenadenja. Kaj sledi iz te premise, ki jo londonski krogi uporabljajo kot diskretno zavese svoje površno skicirane in vendar do zadnjih posameznosti tako preračunjene politike v Evropi?

Anglija se pripravlja za bližnjo dobo na veliko zgodovinsko misijo. Njena protislovja s francosko politiko so v zamišljeni koncepciji sekundarnega pomena. To je potrebno, da se pripravi torišče za veliko akcijo. V Poruhrju se vrši proces spajanja med premogom in železom. Anglija čuti, da ji ne bo mogoče, ovirati tega naravnega procesa. Ker so Angleži dalekovidni, ne bodo zaustavljali, temveč pospeševali kar je neizogibno. To jim more koncem koncev le koristiti, da si na prvi pogled dozdeva, da bi problem brezposelnosti in angleška produkcija premoga lahko prekrizala vse račune.

Svetovna gospodarska kriza, ki se eklatantno zrcali na ruševinah povojne Evrope, sili anglosaske plemke k pokusu restavracije kontinenta. Odpirajo se nove perspektive: nemško-francosko zblizanje na gospodarski podlagi, oživen interes Amerike za obnovo Evrope, velikopotezni aranžman internacionalnih kreditov za gospodarsko oslabilne države in blagodejna atmosfera zaupanja med narodi. Nekaj časa je bil pesimizem upravičen. To je trajalo skoro pet let. Sedaj pa je — po zaslugi intelektualcev plemenite Francije, treznih mož v Nemčiji in hladnih politikov v Veliki Britaniji — padel prvi žarek plahega upanja na pomirjenje Evrope. Vretnje še ni končano, talog še ni sedel na dno, slej ali prej pa bo iz evolutivno nastalega kaosa vzklila vzajemnost: znosljivo sožitje evropskih narodov. Evropa stoji na razpotju: življenje ali neizogibni moralni, kulturni in gospodarski bankerot. Golem.

De Freycinet †

Te dni je umrl v Parizu bivši ministri,ski predsednik in senator de Freycinet v 95. letu svoje starosti. Bil je član francoske akademije in akademije znanosti.

S Freycinetom je preminila skoro legendarna osebnost francoske politike iz zgodovine. Rojen 1823. v Foix-u, se je Charles Louis de Saulce de Freycinet posvetil najprej tehniki; šele padec Napoleona-novega cesarstva ga je vrgel v vrtnice političnega življenja. Gambetta je pozval organizatorično zmogljeno tehniko že v oktobru l. 1870 v Tours, kjer je deloval kot šef vojnega kabineta. V tej lastnosti je bil Freycinet prvi sodnik Gambetta pri organizaciji narod. odpora proti nemški invaziji. Dogodek tistih dni je pokolnik opisal v delu »La guerre en province pendant le siège de Paris«. Pozneje se je razvil v najaktivnejšega državnika Tretje republike. Bil je vojni minister, minister za javna dela, ministrski predsednik (1879—1880, 1882, 1886, 1890—92); zadnjič se je slišalo njegovo ime v politični areni, ko je Briand oktobra 1915 pritegnil osivele patriote Freycinet-a, Combes-a, Quesada-a, Denys Cochina in Bourgeois-a kot »državne ministre brez portfelja v svoj kabinet. Od tistega časa je častitljivi gospod utihnil...

Novosti iz Primorske.

— Večja v kameralomu. V kameralomu 4. Sv. Ivanu je bil zaposlen tudi neki 30-letni Kralj iz Trebiča. Vsih 48 delovnih dni je okrušila nuka skala nad njegovo glavo in ga z veliko silo podrla na tla. Prišel je zdravnik, ki ga je v brezupnem stanju poslal v bolnišnico.

— Dober plen žepnega tatu. Med občinstvom ki se je udeležilo pogreba barokovskih žrtve, se je nahajal tudi neki tržaški trgovec. Ko se je vrnil domov, je zapazil, da mu je nekdo zmaknil v gneči listino s 14 tisoč lrami.

Kupujte karte za književno tombolo „Jugoslovenske Matice“.

Gospodarstvo

Tuji kapital in naša industrija.

Zagreški »N. R.« — dopisnik avstrijskega strokovnega tednika »Die Borse« je napisal v zadnji številki omenjenega lista članek, v katerem trdi, da je industrija v naši državi izročena na milost in nemilost vliji posameznih uradnikov. Do tega zaključka je prišel na podlagi trditve nekakega šefa Savica ob priliki seje centralne jugoslovenskih industrijskih zvez v Beogradu. Sekcijski šef je namreč na omenjeni seji zavračal trditve glavnega tajnika centralne zveze industrijev, češ da dela politika finančnega ministra dr. Stojadinovića težave naši industriji, s tem, da je dejal, da je večji del industrije zlasti v Hrvatski in Vojvodini v rokah tujih kapitalistov, pred vsem avstrijskih in madžarskih, ki skušajo našo državo gospodarsko in politično izkoristiti in jo spraviti v odvisnost in da ne smemo zapostavljati interesov države in naroda interesom posameznih, celo inozemskih industrijev. In radi te trditve prihaja zagrebški poročevalec do zaključka, da je industrija v naši državi izročena na milost in nemilost posameznih uradnikov!

O upravičenosti in potrebi deflacijske politike v našem gospodarstvu smo že dovolj pisali, istotako o industrijski krizi, ki je deloma njuna posledica te politike, pri kateri vzroki pa tudi industrija sama ni neprivredna.

Brez dvoma je, da potrebuje naša industrija za svoj razvoj še precej kapitala, tudi inozemskega. Naš list je o tej potrebi

že opetovano pisal ter zlasti opozarjal na češkoslovaški kapital. Ravno tako pa je tudi gotovo, da ne gre zavračevati in odlašati gospodarsko ozdravljenje na korist samo posameznikov, tem manj, če so ti posamezniki inozemci. S tem pa ni rečeno, da je naša, pa tudi tuja industrija v naši državi izvršena na milo voljo posameznim uradnikom. Nasprotno, pri nas ima industrija popolnoma proste roke, naj se razvija, kar nas bo vedno le veselilo. Odprto in jasno povedano: industrijo bomo v naši državi vedno podpirali, ne bomo pa njej na ljubo in njeno izključno korist ter škodo vsega ostalega prebivalstva zopet pričenovali z inflacijo ter s tem uničevali vrednost dinarja samo zato, da se nekaterim industrijam omogočajo še večji profiti.

× Državna borza dela. Pri vseh podružnicah »Državne Borze Dela« v Ljubljani, Mariboru, Ptuj in Murski Soboti izkazuje promet od 1. januarja do 12. maja 1923 22.456 strank in sicer 10.164 delodajalcev in 12.292 delojemalcev. Posredovanj se je izvršilo v tem času 4120. Dela iščejo: kovači, stroji, in stavb. ključavničarji, železnostrojarji, mlizarji, čevljarji, knjigovezi, peki, tesarji, mesarji, natakariji, natakarije, trgovski sodniki, vzgojitelji, vajenci, vajenke itd. V delo se sprejemajo: železnostrojarji, kamnoseki, usnjarji, zidarji, tkalski mojstri, slikarji, slaščičarji, žagarji, vrtnarji, šivilje za perilo, služkinje, kuharice, vajenci, vajenke itd.

× Nakup konj potom Češkoslovaške. Češkoslovaška je poslala v našo državo posebno komisijo, da nakupi konje za češkoslovaško armado. Ta komisija je sedaj prispela v Vojvodino.

× Češkoslovaško pivovarstvo. Pred kratkem se je vršil v Prerovi občni zbor zveze čeških in moravskih pivarjev. Iz dotičnih poročil je razvidno, da je pivarska obrt hudo prizadeta zaradi padlega izvoza. Za 1 hl piva je treba plačati obrtne davke državi in deželi 32 do 60 čk, obični pa 28 čk. V kampanji od 1. 1921 pa do 1. 1922 je znašala na produkciji piva na Češkoslovaškem 6 milijonov hektolitrov proti 13 milijonom hl v letih 1912—1922. L. 1922 je bilo na Moravi v obratovanju 69 pivarskih podjetij. V kampanji 1921 so navarili na Moravskem le 784 hl, kar bi bilo lahko izdelalo 8 največjih pivarnic. Izvoz piva v Avstrijo in na Nemško je posebno pal. Zaradi tega skušajo izvozne pivarnice dobiti domače odjemalce, kar bi bilo pa zopet v škodo ostalim pivarskim podjetnikom. Na shodu je bila napoved sprejeta resolucija, v kateri se vlada poziva, da bi se pobrigala za trgovsko pogodbo glede prodaje eksportnega piva v inozemstvo.

× Avstrijski davek na poslovni promet. Od 1. maja t. l. pobirajo avstrijske carinarice 1% davek na poslovni promet od moka in žitnih izdelkov, ki se uvažajo v Avstrijo po železnici ali po parobrodih. Pri pobiranju davka se smatrajo za vrednost blaga sledeče povprečne cene za tomo: pšenica 4.000.000 K, rž in ječmen 3.400.000 K, oves 2.700.000 K, koruza, ajda in pšeno 3.100.000 K, žitna moka 2.000.000 K, pšenični zdrob 6.900.000 K, koruzni zdrob 4.500.000 K, ješprenj 5.000.000 K ter kaša 5.400.000 K. Od te povprečne vrednosti se pobira davek na poslovni promet le, ako se ne predloži originalne fakture ali ne napove vrednosti. Odkar se pobira pri carinarnikih davek na poslovni promet, se je opustilo pobiranje do tedaj običajnih manipulacijskih pristojbin.

× Izvoz blaga iz Požurja. Kakor je znano, so francoske vojne vlasti, ki po izvršeni okupaciji prepovedale prost izvoz iz Rurske oblasti. Ker je imela naša država dobaviti za imenovane oblasti velike količine materiala raznih vrst, ki je bil naročen na račun reparacij, bi ta mera francoskih vlasti zadela v prvi vrsti naše državne interese namesto Nemčije. Zbog tega so se dali našemu poslanstvu v Parizu navodila, da posreduje pri francoski vladi, da se zajamči prost izvoz iz Rurske oblasti vsega materiala, ki je bil naročen za našo državo bodisi v naruri, bodisi proti gotovini. Kakor poroča naše poslanstvo v Parizu, se je vprašanje našega izvoza iz Rurske oblasti povoljno rešilo.

× Nemška zunanja trgovina izkazuje za mesec marec t. l. uvoza 52.000.000 meterskih stotov, izvoza pa le 9.300.000. Največ pospešuje pasivnost uvoz črnega premoga, katerega se je uvozilo v marcu 34 mil. meterskih stotov, medtem ko je bilo uvoženo mesec k mesecu l. 1922 le 10,5 milijonov meterskih stotov. Razumljivo je to, če si predložimo kakšne množice rudnikov ima zasedene Francija v Porurju.

× Dobava vreč. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 2. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave 400.000 novih vreč iz jute za drobno kuhinjsko sol. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Oddaja naprave tehnične za vozove. Pri Petrinjskem vojnem okrogu v Petrinji se bo vršila dne 1. junija t. l. oферtalna licitacija glede oddaje zgradbe hišice z napravo tehnične za vozove. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava indigo-papirja. Pri ravnanju državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 2. junija t. l. oферtalna licitacija glede dobave indigo-papirja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava envelop (etiket) in pečat. V pisarni smodnišnice v Kamniku se sklepe dne 2. junija t. l. ob 11. uri dopolne direktna pogodba za dobavo 85.000 komadov envelop (etiket) in 300.000 komadov pečat. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobava kruha in mesa. Pri komandi mesta v Spodnjem Dravogradu se bo vršila dne 2. junija t. l. pogodba glede dobave mesa za garnizijo Spodnji Dravograd, dne 12. junija t. l. pri komandi mesta v Spodnjem Dravogradu in v Slovenski Bistrici glede dobave kruha za garnizijo Spodnji Dravograd oziroma Slovenska Bistrica ter pri komandi vojnega okroga v Mariboru glede dobave mesa za garnizijo Maribor, dne 13. junija t. l. pri komandi mesta v Ptuj glede dobave mesa za garnizijo Ptuj ter dne 14. junija t. l. pri komandi mesta v Slovenski Bistrici glede dobave mesa za garnizijo Slovenska Bistrica. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Glavni urednik: Ivan Podržaj.

Odgovorni urednik: Miha Gaberšek.

Last »Zvezne tiskarne« v Ljubljani.

Janez Nadloga:

Andrej Ternoue,

reljefna karikatura iz minulosti.

(Nadaljevanje.)

II.

Strašni so potje bili zame tisti dnevi. Nesrečni Deodat me je preganjal ko zli duh in niti v spanju mi ni dal pokoja. Stotero dvomov se mi je budilo v srcu, pekoče misli so me rezale, kjerkoli sem bil le trenutek sam. Preje sem slišal večkrat govoriti, kako skušnjava je venomer človeku za petami, da z njo zaspi, se v njej predrami, da vsak dihljaj je poln nevarnih zank, ki jih nastavlja Satan ubogi duši, vendar so zame bile to samo besede. Zdal sem šele začutil, kako je vedno nekaj za mano, kjer sem, kar delam, povsod je z mano skvečena postava Deodata, njegova mati ter še tretje bitje, ki samo kakor v megli prijazno se mi smehlja. Ko gledam sliki božje Porodnice, zaplešejo mi kolobarji pred očmi, dokler ne vstane ona, bela, lepa, mlada. Sneg njenega telesa je odkrit očem, golobije grudi, lahno zardelo lice in ogenj iz oči vprašuje...

Tako sem bil ves zbezan oni čas, dokler nisem spet srečal Deodata. Prišla sva skupaj v zakristijo, kamor sem moral po opravkih, ne da bi bil vedel zani. Ko me je zagledal med vrati, se mi je namuznil:

»Quo vadis in kako ti gre?«

Predno sem mu mogel odgovoriti, je privlekel na dan oguljeno tabatijero ter mi ponudil tobaka. Dasi sicer nisem njuhal, sem tedaj prav krepko zajel in zatlačil v nos toliko tistega ščegetajčega prahu, da se mi je pri kilanju pokazala kri.

»Res je, kar si misli,« se je smejal Deodat, ko je videl moje solzne oči. »Kar lepo na dan z besedo! Resnica pa je vedno plačana s krvjo!«

Tedaj sem mu popolnoma po pravici razodel vse, kar je bilo moje ubogo dušo izza zadnjega razgovora z njim.

»Ker sem začel, naj še končam,« je odločil na koncu Deodat in me potrepal po ramu. »Ravno včeraj mi je pravila mati, kako gori za tabo našega sodnika hči, prelepa Magdalena Ternova. Preje hodila je Boga castit k očetom drugim in v stolnico, sedaj pa si ji ti razvel srce, mi je dejala mati. Pri Sv. Jakobu v kolegiji očetov jezuitov najljepši med študenti, tako je rekla in v solzah prosila mater, naj ji pomaga. Pri nas najljepši si gotovo ti, o tem ni dvoma.«

Reči moram, da so se mi šibile noge, ko sem slišal te besede.

»Kako jo pozna tvoja mati?«

»Stara Polona, moja mati, pozna Ljubljano kakor luknjo krt, nič se ne boji! Ko bodo jutri zjutraj očetje zbrani pri brevirju, te čakala bo moja mati pri cerkvi. Megla, ki ravno te dni po deževju je posebno gosta, bo varuh tvoj.«

Ko ranjena žival sem pobegnil tedaj iz zakristije, vendar so vse besede bile žive v meni.

»Kaj vse mi še prinese bližnji čas,« je trepetalo moje splašeno srce.

Ko je potem naslednje jutro zadonelo v koro »Aperi Domine«, sem smuknil kakor tat iz cerkve, kjer mi je takoj sknilo iz megle:

»Bog Vam daj srečo, prelepi gospod. Ko bo zvečer minila deveta ura, vas bom čakala tu.«

Komaj je babše izreko te besede, me je pustilo samega kraj cerkve.

»Polona,« sem šepnil, toda brez uspeha. Kakor pošast je zatonila v megli, ne da bi se bila še kolikšaj ozrla. Poparjen sem odšel v cerkev in potlej v zakristijo, kjer je pripravljala mašna oblačila Deodat.

»Sta govorila?«

»Da.«

»Revica, samo za srečo drugih živi, sirota,« je vzdihnil žalostno pohabljenec. »Glej, da je ne pozabiš, ko tonil boš v neba radost pri lepi Magdaleni.«

Priznati moram, da nisem razumel teh vznemirjenih besedi. V prsih me je žgalo venomer in srce mi je pravilo, da ni početje moje pravo, vendar je duh teme že vsega me prevzel. V spolzke porajine je padla rečna moja duša, ki se tolžila je z mislijo na meglo.

»Enkrat samo,« sem si dejal. »Živ krst ne bo ničesar slutil. Samo trenotek naj okusim svet, potem se spet zaprem. V kesanju si operem dušo in s potrojeno gorečnostjo ozaljšam prostor svojega srca, da bo spet lahko dom Gospodov.«

Kakor na raznju čakal sem večera. Čez dan mi parkrat je prišlo na misel, kako sem pravzaprav grozansko nevhvaležen. V internatu kolegija imam brezplačno mesto, vse stroške poravnava kapitelj,

ki po očetovski skrbi za blagor moje duše in telesa, jaz pa se bratim zdaj z otroci teme. — Ko take misli so hotele moč mojih sklepov oslabil, sem se domislil kneza Auersberga. Kaj bil je on kaj bolj hvaležen Bogu za brezštevilne vse darove, ki jih je prejemal iz vsemogočnih, dobrotljivih rok njegovih? Vendar je tega greha sad zdaj spoštovanja vreden brat Societatis Jesu!

Ko naposled objela je kolegij noč, sem prav po mašje spazil se na plano. Pretkan Deodat mi bil na potu je vodnik in desna roka, dokler me zunaj ni oddal Poloni.

»Kar za menoj,« je zarenčala ženska. Zavila sva počasi proti gradu. Ne morem vedeti, kod sva hodila; kajti med potjo mi je ves čas bilo srce s tako silo, da sem bil prav res v skrbeh za svoje življenje. Ako se prav spominjam, sva morala biti nekje med mestno hišo in stolno cerkvijo, ko sq kriče naznanjali po mestu stražniki deseto uro.

»Sedite, gospod,« me je potlačila ženska v grmovje ter se še sama stisnila k meni. Ljubljana je bila pod nama v megli kakor v morju, nad nama grad pa se je kopal v mesečini.

»Prezgodnja sva še,« mi je šepnila Polona. Bilo je to v aprilu, ko so noči še hladne. Komaj sva dobro sedla, me je premagal mrz in sem jel skipeptati z zobmi.

»O gospod,« se je pritaženo in tiho namuznila Polona. »kako vam vendar more mrz in telo, ako pomislite na svojo golobico?«

Se tesneje je sedla k meni er položila svojo razpokano dlan na mojo drhtečo roko.

(Dalje prih.)

MALI OGLASI:

Cena oglasom do 20 besed Din 5.—; vsaka nadaljna beseda 25 para. z davčino vred.

Sobo
opremljeno z dvema posteljama ali prazno, po možnosti s posebnim vzhodom in souporabo kopalnice, iščem za takoj ali 1. junijem. Dr. Katičič, sanitetni šef, zdravstveni odesk.

Službo
kakoga služe v banki ali kaj primernega iščem. Zmožen sem slovenskega, srbo- hrvaškega, nemškega, italijanskega in nekoliko rumunskega jezika. Službo lahko nastopim takoj. Naslov v upravi lista.

Lokal
za trgovino po možnosti v sredini mesta. Ponudbe z navedbo cene pod »Lokal« na upravo lista.

Velika hiša
boonadestropna z vrtom v sredini trga s staro vpejano trgovino in inventarjem, se prodaja. Trgovina in stanovanje se odstopi takoj. Cena ugodna. Naslov v upravi lista.

Amerikanec
v starosti do 38 l. z zadostno izobrazbo, dobi službo. Kje, pove uprava lista.

Pozor, letoviščarji!
Hiša z dvema stanovanj, sadnim in zelenjadnim vrtom, oddaljena 5 m od kolodvoza Bled, se radi selitve ugodno prodaja. Polzeve se pri lastniku Ivanu Pretnar, Čevljar, Bled II. št. 88.

Meblovano sobo
išče za takojšnjo vsetitev mlad, soliden »elezn. uradnik. Cenj. ponudbe pod »Takoj«, na upravo lista.

Blazine, žima
morska trava. Peter Kobal Kranj, Glavni trg (tvornica vseh vrst blazin in žime in morske trave, modroce na peresih). Specijalna tvrdka za izdelovanje klubgarnitur. — Najnižje cene! — Najsolidnejši izdelki! — Zadrževanje oferte in cenik!

Brusne kamne
za kose, prave italijanske, ne preslegljive v dobroti, modro galico, rafijsko liče, morsko travo za modroce v vsaki množini priporočila Sever & Komp., Ljubljana, Wolfova ul. 12.

Več umetniških slik
se radi odpotovanja ceno prodaja. Naslov v upravi lista.

Modra galica,
angleške provenienice, 98-99%, brezkonkurenčne kakovosti in po smernih cenah ima v zalogi zastopnik družbe Val. Jurman Celje, Breg 25, Slovenija.

Za pouk
nemščine, italijanščine in slovenščine ter lepopev se priporočila izurjena gospa. Cenj. ponudbe na upravo pod »Vestno«.

Zemljišče za zgradbo
z vrtom in bližini mesta se prodaja. Cenj. dopisi pod »Ugodno« na upravo lista.

Moško kolo
dobro ohranjeno, predvzno blago se po ugodni ceni prodaja. Polzeve se v upravi lista.

Mladenč
bi se rad poročil z gospodično v starosti 30 — 35 let, lahko je tudi vdova. Ponudbe naj se pošljejo na upravo lista pod »Zemljev«.

Delnice dobrih podjetij
ali bank kupim. Dopisi pod »Kulturno« na upravo lista.

Mali umetni mlini
na dobri vodi se išče v neje in z nekoliko zemlje ali pa s kako malo hišo, pripravno za trgovino na prometnem kraju na Stajerskem. Ivan Ivanuš na Lešnici 6 p. Ormož.

Več spalnih oprav
se prodaja po nizki ceni. Henrik Bitens, Vižmarje 77.

Proda se
več dobro ohranjenih moških oblačil, klobukov in čevljev po zmerani ceni. Istotam se prodaja tudi en umivalnik. Dvorni trg št. 1/II nadstr. levo od 10—14 ure.

Trgovino,
dobro vpeljano z mešanim blagom in opremo v sredini mesta Maribora — pozneje tudi stanovanje — se prodaja. Dopisi pod »Eksistenca«, na podružnico »Jutranje Novosti«, Maribor.

Trgovski pomočnik
vešč specorijake, galanterijske in manufakturne stroke želi službe. Gre tudi kot potnik. Ponudbe na upravo lista pod »Agilen«.

Knjigovedja
s trgovsko naborsko poznavajoč vse vrste knjigovedstva, želi primerno mesto, tudi kot tajnik ali blaginjak pri kakem večjem podjetju. Cenj. ponudbe pod »Pricen in točen« na upravo lista.

PALMA
kaučuk potpetnike in potplate

Prednosti!

Ceneje in znatno trajnije nego od kože! Varstvo proti vlagi i mrazu!

Naznanilo.

Cenjenemu občinstvu se vljudno naznanja, da se zopet otvori dosedanja kavarna in restavracija v Narodnem domu v Ljubljani v soboto, dne 19. maja t. l. s koncertom v senčnatem vrtu. Začetek ob 7. zvečer: brez vstopnine.

V slučaju slabega vremena v restavracijskih prostorih. — Prvovrstna kuhinja pod zmernimi cenami. — Postrežba točna. — Sprejemajo se tudi abonenti. Za nadaljno naklonjenost in obilni obisk se priporočata

Šlachta & Tomšič.

„Pri nizki ceni!“ Ign. Žargi, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 3

nudi cenj. odjemalcem veliko izbiro potrebščin za šivilje in krojače. Damsko, moško, otroško perilo. Najnovejše bluze v etamini. Po vršne jopice, volnene in modne jumperje. Nogavice, rokavice, majice, kratke nogavice. Svilene in platene samovseznice itd. po priznani najnižjih cenah. Na debelo in na drobno!

Jelove ili smrekove oblice

debljine 12-20 cm potpuno suhe, bez kore u duljinama 45-90-135 cm itd. kupuje na vagone „Gradivo“, trg. društvo, Zagreb. Bogovljeva ulica 3. — Telefon št. 5—55.

Naznanilo.

Vljudno naznanim, da do preselitve v novi lokal v Selenburgovo ulico 1, sprejemam vsa naročila za čevlje po meri in popravila vsake vrste, akoravno čevlji niso kupljeni ali izdelani pri meni, v provizoričnih prostorih na Poljanskem nastpu št. 40, II. nadstr. (stara eukarna), kjer se nahajam z delavnicco in zalogo čevljev.

Franz Szantner
specialist za ortopedična in anatomična obnava in trgovac s čevlji

Ljubljana.